

se v nich vytvořila duševní nálada, jež si přeje zániku právního statku, proti němuž se pobuřuje, buď násilnostmi (zášť, smýšlení zvláště nepřátelské), nebo jiným způsobem (opovržení, smýšlení vzpouzející se proti dalšímu trvání statku) a proto je s to, vybíjeti se v činech, škodlivých statku, na který se útočí, nebo zdržeti jiné osoby od přispění statku na pomoc proti takovým činům. Podle toho chce zákon právní statky v §u 14 čís. 1 uvedené zajistiti i proti nebezpečí, které hrozí z vyličené nálady obyvatelstva (jeho části) zákazem činnosti, jež směřuje ku zjednání takového duševního stavu, samé o sobě. Je-li takto přečin §u 14 čís. 1 deliktem ohrožovacím, t. j. takovým činem trestným, jehož podstata nepředpokládá určitého škodného výsledku, nesejde na tom, zda měla činnost pachatelova vůbec nějaký zevní účinek, a zda přiblížil se zevní účinek více či méně ke skutečnému poškození právního statku, který cení zákon tak vysoce, že jej chrání i proti pouhému ohrožování. Proto nezáleží na tom, že bylo, jak nalézací soud zdůrazňuje, mluveno o budoucnosti, t. j. patrně, že utvoření a použití rudé armády (ku změně demokraticko-republikánské formy Čsl. republiky) mělo nastati teprve v době příští, a nezáleželo by ani na okolnosti, odvodním spisem obžalovaného zdůrazňované, že posluchači obžalovaného neprojeví nikterak souhlasu se slovy obžalovaného. Rozhodným jest jen, zda, čeho rozsudek prvé stolice nepopírá, ovšem také nezjišťuje, projev obžalovaného byl způsobitý a obžalovaný zamýšlel, vyvolati v posluchačstvu zášť aneb opovržení proti některému z právních statků v §u 14 čís. 1 jmenovaných. Již takové, byť pro okamžik bezvýsledné snahy ohrožují nerušené trvání těchto statků. Učíť vývin dějin, že přeměny těchto statků připravují se pozvolna tím, že se zjednáva nálada přeměně příznivá veřejnými nebo tajnými rozhovory a získáváním přívrženců.

Obžalovaný jest na omylu, stavě závadný projev na roveň heslu »Proletáři všech zemí, spojte se«. Uskutečnění sociálních myšlenek a cílů dělnictva, jehož má podle tohoto hesla býti dosaženo spoluprací všeho dělnictva, může se díti i za dalšího trvání statků v §u 14 čís. 1 chráněných, kdežto výhradná, všechny ostatní vrstvy občanstva z účasti na vládě vylučující vláda dělnictva, již hlásá a již chce pomocí vlastního (rudého) vojska dosíci strana komunistická, není jinak možnou, než za současného zrušení demokraticko-republikánské formy Československé republiky. A projev obžalovaného může zdůrazněním vojenského výcviku a poukazem na rudou armádu nasvědčovati tomu, že přeměna státní formy Čsl. republiky má se, ovšem v budoucnosti, uskutečniti nikoliv cestou evoluce, nýbrž cestou revoluce, t. j. prostředky násilnými.

Čís. 1917.

Trestání válečné lichvy (zákon ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n. ve znění zákona z 25. dubna 1924, čís. 80 sb. z. a n.).

Utsanovení článku I. čís. 1 zákona čís. 80/24 není pouhým autentickým výkladem slova »nájemné«, nýbrž stanoví novou skutkovou podstatu trestných činu, dosud pod § 8 zák. čís. 568/1919 nespadaících.

Souběh zákona čís. 568/1919 se zákonem čís. 80/1924.

(Rozh. ze dne 6. března 1925, Zm I 725/24.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalovaných do rozsudku krajského soudu v Liberci ze dne 6. října 1924, jímž byli stěžovatelé uznáni vinnými a to Ida P-ová přečinem předražování podle §u 8 písm. b) zákona ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n. ve znění novely ze dne 25. dubna 1924, čís. 80 sb. z. a n. a Karel Sch. přečinem podle §u 5 tr. zák. a §u 8 písm. b) shora uvedeného zákona o lichvě, zrušil napadený rozsudek a sprostil obžalované z obžaloby. V otázkách, o něž tu jde, uvedl v

d ů v o d e c h:

Zmateční stížnosti nelze upřítí oprávnění, pokud vytýká, že podřaděním jednání obžalovaných pod ustanovení §u 8 písm. b) zák. ze dne 25. dubna 1924, čís. 80 sb. z. a n. byl porušen zákon. Nalézací soud, přípustiv, že jde o čin, spáchaný před účinností tohoto zákona, odůvodňuje napadený výrok tím, že ustanovení článku I čís. 1 zákona jsou toliko doplňkem v době činu plativšího zákona čís. 568/1919, že se v nich toliko blíže označuje, jak dlužno rozuměti výrazu »nájemné« v §u 8 zák. čís. 568/1919, čemuž nasvědčují prý slova novely čís. 80/1924 »Za odstavec prvý vkládá se toto ustanovení«. Názor ten nemá v zákoně opory. Jest sice správným, že zákon sám mluví o tom, že se jím doplňuje zákon čís. 568/1919. Z toho však nelze ještě vyvozovati, že ustanovení, o něž jde, jest autentickým výkladem výrazu »nájemné«. Již doslov článku I čís. 1 novely a sice slova: »Stejně (scil. jako požadování atd. přemrštěného nájemného) se trestá atd.« mluví proti názoru nalézacího soudu. Veškeré pochybnosti v tom směru však odstraňuje zpráva ústavně právního výboru poslanecké sněmovny, který vládní návrh zákona teprve doplnil dodatkem k §u 8 zákona čís. 568/1919 sb. z. a n. a vyslovil se o tomto doplnění takto: »Veškeré tyto činy« (požadování odstupného a pod.) byly trestny pouze podle §§ů 20 a 28 zákona na ochranu nájemníků (čís. 85/24) a Nejvyšší soud odmítl užití na tyto činy lichevního zákona, poněvadž podle jeho soudu dlužno § 8 lich. zák., který mluví jen o nájemném, vykládati úzce a nelze ony vedlejší platy pokládati za část nájemného. Vládní návrh snažil se přivoditi nápravu novou formulací §u 24 c). Než ústavně právní výbor má za to, že tím nebyly by ještě postiženy veškery případy shora uvedené. Pokud jde o pronajímatele samého, bylo by arci možno podle §u 24 c) připočísti k požadovanému nájemnému veškery prospěchy vedle poskytnuté nebo slíbené a podřaditi tak pronajímatele pod ustanovení §u 8 lich. zák. Než třeba uvážiti, že mnohdy takové materiální výhody bývají požadovány pouze za uzavření smlouvy samé a mohlo by býti opět pochybno, zda lze §u 8 užití. Konečně nebyly by postiženy vůbec případy, kdy odstupně požaduje dosavadní nájemník nebo uživatel bytu, nebo kdy požadován je nepřiměřený majetkový prospěch za sprostředkování nájmu. Ústavně-právní výbor usnesl se proto za současného zrušení §u 20 odstavec druhý druhého zákona na ochranu nájemníků doplniti § 8 zák. o trestání válečné lichvy ustanovením, postihujícím shora uvedené případy«. Z toho vidno, že zákonodárci nešlo o pouhý autentický výklad slova »nájemné«, nýbrž o vytýčení nových trestných skutkových podstat, dosud soudním trestem neohrože-

ných. Tím však jest vyvrácen též názor nalézacího soudu, že obžalované bylo uznati vinnými též bez použití zákona čís. 80/1924 sb. z. a n., jelikož částku 10.000 Kč bylo připočítati k prvnímu nájemnému, které K. platil, a jelikož tato vzhledem k obvyklým činžím přemrštěná částka tvořila s tímto nájemným jednotný celek. Stačí na odůvodněnou v tom směru ještě poukázati na dosavadní judikaturu (srov. rozh. Sb. n. s. čís. 453 a 988), od níž uchýliti se v tomto případě není příčiny.

Čís. 1918.

Podmíněné odsouzení (zákon ze dne 17. října 1919, čís. 562 sb. z. a n.).

Rozhoduje o tom, je-li podle §u 2 zákona podmíněné odsouzení vyloučeno, jest soud vázán právoplatným zjištěním předchozího rozsudku, že čin byl spáchán z pohnutek nízkých a nečestných.

(Rozh. ze dne 6. března 1925, Zm II 585/24.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku krajského soudu v Novém Jičíně ze dne 11. listopadu 1924 do výroku, jímž byl obžalovanému povolen podmíněný odklad výkonu trestu, a rozsudek v napadeném výroku změnil v ten způsob, že odsouzení obžalovaného prohlásil nepodmíněným.

Důvody:

Zmateční stížnosti, napadající zmatekem čís. 11 §u 281 tr. ř. výrok, jímž obžalovanému byl přiznán podmíněný odklad trestu, nelze upříti oprávnění. Nalézací soud na odůvodněnou tohoto výroku mezi jiným uvádí, že okolnost, že obžalovaný rozsudkem okresního soudu v Lipníku ze dne 27. března 1924 byl právoplatně odsouzen pro přestupek podle §u 464 tr. zák. a §u 12, 32 zbrojního patentu, spáchaný tím, že ukradené vojenské věci na sebe převedl a bez povolení měl v držení, nevylučuje použití §u 1 zákona, poněvadž jest možno, že jeho otec pět vojenských nábojů ze světové války domů donesl jen na památku. Než nalézací soud přehlíží, že oním rozsudkem byla též vyslovena ztráta volebního práva podle §u 1 zák. čís. 163/20, čímž právoplatně jest zjištěno, že čin byl spáchán z pohnutek nízkých a nečestných. Přezkoumatí tento právoplatný výrok nepříslušelo nalézacímu soudu podle zásad platného trestního řádu. Byl jím naopak vázán a, povoliv přes to, nedbaje právoplatnosti onoho výroku, podmíněný odklad trestu, vykročil ze své moci trestací, porušuje předpis §u 2 zákona ze dne 17. října 1919, čís. 562 sb. z. a n., podle něhož jest podmíněný odklad trestu vyloučen, byl-li vinník již dříve odsouzen pro čin spáchaný z pohnutek nízkých a nečestných, a sice, jde-li o přestupek, jako v tomto případě, spáchaný v pěti letech před tím, než spáchal nový trestný čin. Jelikož obžalovaný pro onen přestupek byl odsouzen 27. března 1924, zločin za vinu mu kladený však spáchal dne 7. srpna 1924, jsou tu všechny podmínky citovaného ustanovení.